

سنجش تأثیر مبلمان شهری در هویت‌بخشی و سرزندگی بافت‌های تاریخی شهری

مریم کیایی^۱

چکیده

مبلمان شهری یکی از اجزای اصلی فضاهای شهری است، که با حضور آن‌ها در هر فضایی می‌توان کیفیت و کارایی فضا را افزایش داد و راحتی و آسایش را برای فضا به‌خوبی فراهم آورد. مبلمان شهری بخش زیادی از فعالیت‌ها در شهر را سامان می‌دهد و باعث بالارفتن کیفیت برخوردار شدن شهروندان از محیط پیرامون و افزایش رفاه و لذت آن‌ها در خیابان، پارک و عرصه‌های دیگر شهری می‌شود. در پژوهش حاضر نقش و جایگاه مبلمان در فضاهای شهری شهر گرگان از دیدگاه شهروندان این شهر مورد تحلیل و ارزیابی قرار گرفته است. رویکرد حاکم بر این مطالعه با توجه به موضوع و مؤلفه‌های مورد بررسی ترکیبی از روش‌های توصیفی - تحلیلی و پیمایشی است که با تکمیل پرسشنامه در مناطق مختلف شهر گرگان انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش را شهروندان شهر گرگان در سال ۱۳۹۵ تشکیل می‌دهد که تعداد ۳۸۴ نفر از آن‌ها با استفاده از فرمول گوگران انتخاب و پرسش‌نامه پنج گزینه‌ای طیف لیکرت به روش تصادفی ساده بین آن‌ها توزیع شد. پرسشنامه پژوهش، محقق ساخته است که روایی صوری آن توسط اساتید و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرون باخ به میزان ۰/۸۵ تأیید شد. برای بررسی فرضیه‌های پژوهش از آزمون T تک نمونه‌ای و کای اسکور در محیط نرم‌افزار spss استفاده شده است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که مبلمان شهری بر زیباسازی و هویت‌بخشی فضاهای شهری، سلامت جسمانی و روانی شهروندان و کیفیت‌بخشی فضاهای شهری تأثیر دارد همچنین بین متغیرهای مبلمان شهری و جذب گردشگر در شهر گرگان و نیز بین متغیرهای مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: مبلمان شهری، فضای شهری، هویت‌بخشی، شهر گرگان

۱- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد، جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه گلستان، ایران

مقدمه و طرح مسئله

با گسترش فزاینده شهرنشینی و افزایش جمعیت شهرنشینان و مشکلات ناشی از آن، فراهم آوردن امکاناتی برای رفاه حال شهروندان بیش از پیش ضروری می‌نماید. مبللمان شهری اجزای غیر ثابت محیط‌های شهری است که به‌عنوان عناصر مکمل در میان فضاهای بین ساختمان‌ها و بناها قرار دارد. مبللمان شهری در تعریف شخصیت عملکردی فضاها نقش مهمی ایفا می‌کند و در چگونگی روحیه شهر و شهروندان بسیار مؤثر است و امروزه شهرنشینی یکی از وجوه عمده شیوه زندگی محسوب می‌شود. با توجه به رشد سریع شهرنشینی و ازدیاد جمعیت، نیازهای جامعه شهری اشکال متنوعی به خود گرفته است. مشکلات کلان‌شهرها فقط در ازدیاد جمعیت، ترافیک، گرانی، اقتصاد و نابسامانی‌های زیست محیطی خلاصه نمی‌شود بلکه انواع ناهنجاری‌های رفتاری، مشکلات اجتماعی و فشارهای روحی و روانی ناشی از سیمای ناخوشایند بصری نیز خود دلایل کافی برای افزایش مسائل زندگی مدون شهری و تنگ‌تر شدن عرصه در جامعه امروزی است (بهمنی کازرونی و جلالی، ۱۳۹۲).

مبللمان شهری جزئی از عناصر یا تسهیلات و امکانات شهری نیمه ثابت شهر هستند که در سازماندهی محیط مصنوع یا محیط اجتماعی - فرهنگی با تأمین اهداف سه گانه ساماندهی منظر شهری، هویت‌بخشی و خواناسازی دخالت دارند. مبللمان شهری از جمله عناصر سازنده فضای شهری محسوب می‌شود که کمیت و کیفیت، زیبایی، راحتی، دوام و محل استقرار آن نقش بسیار اساسی در دستیابی به شهری زیبا و سالم دارد (مشیری و همکاران، ۸۵: ۱۳۹۳). مبللمان شهری از اثر گذارترین عوامل در فضاهای شهری در ذهن شهروندان هستند، تا حدی که معمولاً ساکنین و حتی گردشگران، مناطق مختلف یک شهر را با مبللمان و زیبایی‌های مخصوص به آن می‌شناسند. مبللمان به لحاظ موقعیت، ابعاد، تناسب، رنگ، فرم، شکل و حالت در فضاهای شهری تأثیرگذار هستند. مبللمان شهری نقش مهم و کارکرد مطلوبی در فضاهای عمومی شهری برای تأمین سلامت همگانی و رفاه اجتماعی، پیشبرد اهداف فرهنگی و آموزشی و تعامل افراد جامعه با یکدیگر می‌تواند عهده دار شود و از این رو تجدید و احیای آن‌ها ضروری است (شمس و مرادی، ۸۷: ۱۳۹۳). مبللمان شهری در مقیاس فراتر، مبلمانی است که در واحدهای مسکونی جنبه کاملاً کارکردی داشته و برای برطرف کردن نیاز ساکنان مورداستفاده قرار می‌گیرد و می‌تواند موجب زیبایی فضای سکونت نیز گردد از این‌رو، در مقیاس کلان‌تر در سطح شهر مبللمان شهری از ویژگی‌های با اهمیت بیشتری برخوردار است (زال نژاد، ۱۳۹۰: ۲۳). ساخت و بهره‌برداری از مبللمان شهری، از مصادیق بارز خدمت‌رسانی شهری، حفظ هویت تاریخی و زیبایی بصری شهر است که تأثیر بسزایی در کیفیت زندگی و نوع برخوردهای فردی و گروهی یک جامعه بازی می‌کند (زیاری و همکاران، ۹: ۱۳۹۲). سازمان‌دهی مبللمان شهری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عناصر محیط شهری، سهم بسزایی در

مطلوبیت و مطبوعیت فضا از نظر شهروندان دارد و نبود برنامه‌ریزی یا برنامه‌ریزی ناقص در زمینه مبلمان شهری به ناکارایی این عناصر دامن می‌زند (تیموریان و زیویار، ۲۹۰: ۱۳۹۲). لذت بخش‌ترین و خاطره‌انگیزترین شهرها آن‌هایی هستند که دارای هویت مکانی ویژه خود بوده و عناصر مبلمان شهری آن بر گرفته از ویژگی‌های فرهنگی و تاریخی مردم و جغرافیای فرهنگی همان شهر بوده باشد. زیباسازی یکی از عوامل مهم مبلمان شهری است که با طراحی مناسب و به‌کارگیری متناسب با محیط از بخش‌هایی از شهر که به آن فضاهای شهری می‌گوئیم (فضاهائی همچون پارک‌ها، میادین، پیاده‌روها، مراکز تجاری و...) تأثیر زیادی بر کیفیت زندگی شهربر جای می‌گذارد. تأمین مبلمان شهری از سوی مدیران و برنامه‌ریزان مختلف، به موازات افزایش جمعیت و توسعه فیزیکی شهرها، جهت آرامش و راحتی شهروندان، علاوه بر رفع نیازهای فیزیکی، می‌تواند پاسخی برای نیازهای روانی، روحی و فرهنگی ساکنانش باشد. شهر گرگان به‌عنوان یک مرکز خدماتی و مبادلات منطقه‌ای و با قابلیت‌های مطلوب گردشگری (جاذبه‌های طبیعی، آثار باستانی، بافت تاریخی، جاذبه‌های مذهبی و فرهنگی و...) و قرار داشتن در مسیر راه زیارتی مشهد مقدس و نقش عبوری آن، از اهمیت فراوانی برخوردار بوده و ساماندهی عملکردی و زیبایی شناسانه مبلمان شهری و نیز ایجاد فضاهای زیبا، مطلوب و جذاب و هماهنگ با شرایط طبیعی، اقلیمی و فرهنگی در آن ضروری بنظر می‌رسد. هدف اساسی از انجام این پژوهش ارزیابی نقش و جایگاه مبلمان شهری در فضاهای شهری شهر گرگان و ارائه راهکارهای عملی در این زمینه است. اکنون این سؤال مطرح است که؛ تأثیر مبلمان شهری در زیباسازی، هویت‌بخشی و کیفیت‌بخشی فضاهای شهری به چه میزان است؟ نقش مبلمان شهری در جذب گردشگر و توسعه گردشگری شهری تا چه اندازه است؟ تأمین رفاه و آرامش و سلامت جسمانی و روانی شهروندان تا چه مقدار تحت تأثیر توسعه مبلمان شهری است. براین اساس مهم‌ترین فرضیه‌های پژوهش حاضر به شرح ذیل است.

- مبلمان شهری بر زیباسازی و هویت‌بخشی فضاهای شهری تأثیر دارد.
- مبلمان شهری بر سلامت جسمانی و روانی شهروندان تأثیر دارد.
- مبلمان شهری بر کیفیت‌بخشی فضاهای شهری تأثیر دارد.
- بین مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری رابطه معنی‌داری وجود دارد.
- بین توسعه مبلمان شهری و جذب گردشگر رابطه معنی‌داری وجود دارد.

پیشینه تحقیق

زنگی آبادی و تبریزی (۱۳۸۶) در مقاله‌ای مبلمان شهری محدوده گردشگری بخش مرکزی شهر اصفهان را تحلیل فضایی کرده و نتیجه گرفتند که مبلمان شهری در این محدوده از لحاظ مکان‌یابی، پراکنش فضایی، رعایت عوامل زیباشناختی، مسائل فرهنگی - اجتماعی و چالش‌های مدیریتی با مشکلات عدیده‌ای رو به رو است. تحلیل یافته‌های مطالعه اسلامی راد و قاسمی (۱۳۹۰) با عنوان « نقش و اهمیت مبلمان شهری در ساماندهی و زیباسازی فضاهای گردشگری شهری » بیانگر آن است که با وجود قوانین و ضوابط مبلمان شهری، متأسفانه این معیارها و ضوابط در ساماندهی و زیباسازی فضاهای گردشگری شهری کمتر مورد توجه و پیگیری مسئولان شهرهای توریستی و تفریحی قرار گرفته است. نتایج مطالعه حکمت نیا و همکاران (۱۳۹۱) با عنوان سطح‌بندی توسعه یافتگی محلات شهری با تأکید بر رضایتمندی استاندارد مبلمان شهری در محلات شهر ابر کوه حاکی از آن است که سطح رضایتمندی در محلات نه گانه پایین بوده و با توجه به یافته‌های تکنیک آرسته مشخص شد که محلات گل کاران، امامزاده احمد و نیادان به ترتیب در رتبه‌های یک تا سه از رضایتمندی استانداردهای مبلمان شهری قرار داشته‌اند. لحمیان و همکاران (۱۳۹۲) با روش توصیفی - تحلیلی و بهره‌گیری از پرسشنامه به بررسی نقش مبلمان شهری در توسعه گردشگری شهر ساری پرداختند. یافته‌های حاصل از تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که بین متغیرهای مبلمان شهری و توسعه گردشگری و نیز بین متغیرهای زیباسازی مبلمان شهری و جذب گردشگر در شهر ساری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. تیموریان و زیویار (۱۳۹۲) در مقاله خود سطح رضایتمندی از استانداردهای مبلمان شهری منطقه دو شهر تهران را بررسی و مطالعه کرده‌اند و نتیجه گرفته‌اند که بر اساس مطالعات انجام شده، نقاط ضعف فراوانی در برنامه‌ریزی این عناصر در سطح محدوده یافت می‌شود. از آن جمله می‌توان به عدم جانمایی صحیح عناصر مختلف مبلمان شهری، تراکم بیش از حد انواع مبلمان، آسفتگی محیطی ناشی از پراکنش نامتعادل عناصر اشاره کرد همچنین رضایتمندی ساکنان از مجموعه عوامل مبلمان در محدوده موردنظر در سطح نازلی قرار دارد. مشیری و همکاران (۱۳۹۳) در تحقیقی پیمایشی به مقایسه تطبیقی منظر بافت‌های شهر بر اساس شاخص‌های مبلمان شهری در شهر بهشهر پرداخته‌اند. نتایج حاکی از آن است که مبلمان شهر بهشهر منطبق با شرایط اقلیمی و فرهنگ بومی و متناسب با عملکرد فضا و نیاز شهروندان ناست. محمدی و تقی‌پور (۱۳۹۴) در مقاله‌ای با عنوان « نقش مبلمان شهری در سرزندگی پیاده راه‌های بافت تاریخی خیابان‌های حافظیه و شهرداری شهر شیراز » به این نتایج دست یافتند، که ایجاد سرزندگی با استفاده از مبلمان شهری مناسب در مکان‌های تاریخی سبب کاهش فرسودگی آن مکان‌ها و زیباسازی و منظر شهری می‌شود؛ همچنین عوامل مؤثر بر سرزندگی از جمله مبلمان شهری نیز با فضای شهری و جذب گردشگر رابطه

مؤثری دارد. زنگی آبادی و نوری (۱۳۹۴) مطالعه ای با عنوان « تحلیل وارزیابی تطبیقی وضعیت مبلمان شهری در پارک‌های درون شهری کلان‌شهرها از دیدگاه شهروندان؛ مطالعه موردی: کلان شهر اصفهان » انجام دادند. تحلیل داده‌ها نشان داد که از میان شاخص‌های مورد مطالعه، معیار امنیت بیشترین امتیاز را به خود اختصاص داده و در ارزیابی مبلمان پارک‌ها در اولویت اول قرار دارد و معیار رعایت فاصله کمترین امتیاز را به خود اختصاص داد.

رحمانی فیروزجاه و سهرابی (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان « بررسی جامعه‌شناختی رابطه بین مبلمان شهری و کیفیت زندگی » نشان دادند که بین میزان دسترسی مبلمان شهری و ابعاد کیفیت زندگی یعنی سلامت جسمانی، سلامت روانی، ارتقای ارتباط اجتماعی و رضایت از محیط کالبدی شهر، رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد و مبلمان شهری از بین مجموعه عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی، نقش مهمی را ایفا می‌نماید. شاه حسینی و عاشور مراد (۱۳۹۴) مطالعه ای با عنوان « تحلیلی بر وضعیت مبلمان شهری منطقه ۱۵ شهرداری تهران » انجام دادند. تحلیل داده‌ها نشان داد که مبلمان‌ها متناسب با جمعیت ساکن در منطقه نبوده و در نوع و استقرار مبلمان شهری به مسائل فرهنگی توجه نشده است. ضمناً با استفاده از روش TOPISS در رتبه‌بندی نواحی مشخص شد که درزمینه مبلمان پارکی ناحیه ۳ و درزمینه مبلمان خیابانی ناحیه ۲ در رتبه اول قرار دارند. بولوت و عطا بیوگلو^۱ (۲۰۰۷) در تحقیق خود نشان داد که عناصر مبلمان شهری، واجد خصوصیتی هستند که برقراری ارتباط بین مردم را صورت می‌دهند و به فضا معنای کارکردی و زیبایی گونه می‌دهند؛ همچنین عناصر مبلمان شهری به واسطه تأثیراتی که در باز احیای چشم‌اندازهای شهری دارند، مفید فایده می‌باشند. جیمenez و همکاران^۲ (۲۰۱۴) در مطالعه‌ای با عنوان « مبلمان شهری در شهرهای معاصر » به این نتیجه رسیدند که مبلمان شهری عاملی جهت توسعه رفتار اجتماعی در شهرهای معاصر بوده و به همین دلیل موجب پایداری شهرها می‌شوند. زان ووی^۳ (۲۰۱۱) در پژوهشی با عنوان « تجزیه و تحلیل عناصر شهری و تأثیر آن بر سرزندگی شهر » به این نتایج دست یافتند که المان‌های شهری، کارهای هنری بر روی جداره‌های شهری، کف سازی‌های مناسب و... که بر عامل بصری شهر اثرگذار است، سبب سرزندگی شهر و رفتارهای انسانی می‌شوند.

در نهایت با توجه به پژوهش‌های اشاره شده در این بخش که در زمینه تحقیق حاضر انجام گرفته می‌توان این‌گونه بیان کرد که تفاوت پژوهش حاضر در این مقوله است که این پژوهش علاوه بر بررسی معیارهای مورد سنجش قرار گرفته شده در پژوهش‌های پیشین به سنجش بعد کیفی که

1- Bulut and Atabeyoglu

2- Jimenez

3- Xun and Wei

این ابعاد دارای سه متغیر (زیباسازی و هویت‌بخشی فضاهای شهری، سلامت جسمانی و روانی شهروندان، کیفیت‌بخشی فضاهای شهری) است که لازم بذکر است که در سه جنبه‌ی اساسی اثرگذار بر روی توسعه‌ی گردشگری شهر است لذا در این خصوص مسئله‌ی اثرگذاری مبلمان شهری بر روی توسعه‌ی گردشگری شهری پرداخته است، که معیارهای عملکردی بسیار مهم مبلمان شهری در پژوهش‌های پیشین نادیده انگاشته شده بود و پژوهش‌های پیشین به ما در راستای رسیدن به اهداف پژوهش این یاری را نموده‌اند که بتوانیم به‌خوبی مسائل مرتبط با مبلمان شهری را شناسایی نماییم که در نهایت مورد بررسی قرار دهیم.

مبانی نظری

فضای شهری: فضای شهری، فضای خالی بین ساختمان‌ها نیست؛ بلکه مفهومی است در برگیرنده‌ی محیط کالبدی، فعالیت‌ها، رویدادها و روابط میان آن‌ها. فضای شهری چیزی نیست جز فضای زندگی روزمره‌ی شهروندان که هرروز به صورت آگاهانه یا نا آگاهانه در طول راه، از منزل تا محل کار ادراک می‌شود. برخی نظرات، فضای شهری را فرآیندی اجتماعی- مکانی میدانند که تمام ساختمان‌ها، اشیاء، فضاهای محیطی و شهری و نیز افراد، رویدادها و روابط میان آن‌ها را در بر می‌گیرد (نقی‌زاده، ۱۷۶، ۱۳۸۶). فضای شهری صحنه‌هایی است که داستان زندگی جمعی در آن گشوده می‌شود و در این فضا فرصت آن وجود دارد که برخی مرزهای اجتماعی شکسته شده و برخوردهای از پیش تدوین نیافته اتفاق افتاده و افراد در یک محیط اجتماعی جدید با هم ارتباط برقرار کنند. فضای شهری یکی از عناصر ساخت فضایی شهر است که همواره با تاریخ یک ملت در ادوار مختلف به وجود می‌آید، شکل می‌گیرد و دگرگون می‌شود و فعالیت‌های مختلف فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی همواره در آن جریان دارد (توسلی، ۱۷: ۱۳۸۶). فضای شهری توسط فرآیندهای طبیعی نظام یافته و به‌وسیله‌ی انسان، شرایط اجتماعی، سیاسی و فرهنگی هر جامعه شکل می‌گیرد و شامل همه سازه‌های شهری، از جمله میادین و خیابان‌ها و دیگر عناصر شهری است (شماعی و پوراحمد، ۸۹: ۱۳۸۴). فضاهای شهری در طول تاریخ نقش مهمی در زندگی اجتماعی- اقتصادی ساکنان داشته و به‌عنوان مرکز ارتباط و تحول در شهرها عمل کرده است. در دوران مدرن با تغییرات عمیقی که در تمامی ابعاد زندگی و سکونت رخ داده، بخش عمده فضاهای شهری به مکان‌های سودا زده تبدیل شده و تحت‌تأثیر نیروهای بازار در خدمت منافع جریان‌های محدود قرار گرفته است (سلطانی و نامداریان، ۳: ۱۳۹۰).

مبلمان شهری: مبلمان شهری به مجموعه‌ی وسیعی از وسایل، اشیاء، دستگاه‌ها، نمادها، خرده بناها، فضاها و عناصری گفته می‌شود که چون در شهر و خیابان و در کل در فضای باز نصب شده‌اند و استفاده‌ی عمومی دارند، به

این اصطلاح معروف شده‌اند (مرتضایی، ۲۰: ۱۳۸۲). کلیه عناصری که در فضای عمومی شهری به خصوص میدان‌ها، خیابان‌ها و پارک‌ها برای افزایش میزان ایمنی و سطح آسایش و زیبایی محیط نصب و ساخته می‌شوند و منظر شهری را می‌سازند مبلمان شهری نامیده می‌شوند (کلاتتری و انصافیان، ۱۵: ۱۳۹۰). عناصری مانند نیمکت‌ها، ایستگاه‌های اتوبوس، علائم، منابع نوری، صندوق‌های پستی، سطل‌های زباله، گل‌جای‌ها و... که برای راحتی، آسایش و زیبایی بیشتر، ارائه اطلاعات، کنترل حرکت، ایجاد امنیت و رفاه کاربران در فضاهای شهری قرار داده شده‌اند مبلمان شهری نام دارند (زندگی آبادی و تبریزی، ۱۳۸۳: ۵). مبلمان شهری، چهار جریان مهم زندگی شامل حرکت، سکون، تفریح و اضطراب را در شهر تنظیم می‌کند و در چهار گروه اصلی شامل مبلمان خیابانی، مبلمان پارکی، مبلمان ترافیکی و سازه‌های اطلاع‌رسانی و تبلیغاتی تقسیم‌بندی می‌شوند. امروزه مقوله مبلمان شهری به شکل وسیعی با مفهوم امکانات زندگی، رفاه و روابط اجتماعی ارتباط پیدا می‌کند که می‌تواند بسترساز تقویت کیفیت زندگی شهروندان شود. برای داشتن فضای شهری مطلوب و ارتقاء آن، کیفیت ساخت تمامی عناصر مبلمان شهری و ارتباط آن‌ها با یکدیگر و چگونگی استقرار آن‌ها در محیط اهمیت بسیاری دارد (غلام پور، ۵۵: ۱۳۷۹). تجهیزات و مبلمان یا اثاثیه شهری علاوه بر ایجاد فضاهای آرام و دلپذیر می‌تواند برزیبایی و چشم‌نواز بودن محیط اطراف بیفزاید (گیب سونز و اوپرهالزر^۱، ۴: ۱۹۹). مبلمان شهری از جمله مؤلفه‌های مطرح در طراحی و برنامه‌ریزی شهری و به‌عنوان جزئی از کل شهر، تعریف‌کننده هویت و ساختار شهری و از اصلی‌ترین ابزار ارتباط مدیریت شهری با شهروندان است که وظایفی چون تعیین جهت و ارائه اطلاعات به شهروندان، ارائه مقررات، حفاظت و استراحت و... را بر عهده دارند (سعیدینیا، ۱۰۲: ۱۳۸۳).

به‌طور کلی اجزای مبلمان شهری، دو ویژگی اساسی دارند؛ کارکردی بودن و زیبایی، که در صورت داشتن هر دو ویژگی می‌توانند نیاز عملکردی و بصری شهروندان را همزمان برآورده سازند. البته این امر، مستلزم در نظر گرفتن مقوله‌های متعددی در طراحی اجزای مبلمان شهری است که نه تنها رنگ، هماهنگی با محیط پیرامون، دوام، ایمنی و اقتصادی بودن آن‌ها مورد نظر است؛ بلکه باید از نظر عملکردی، جانمایی مناسبی در سطح شهر داشته باشند تا بتوانند، پاسخگوی نیاز شهروندان باشند (رحمانی فیروزجاه، ۱۸۴: ۱۳۹۴). امروزه در سراسر جهان، طراحی محیط و مبلمان شهری در حیطه هویت و فرهنگ جامعه و شهروندان است و در کشور ایران نیز طراحی مبلمان شهری حول باورها، دیده‌ها و فرهنگ جامعه است. در واقع طراحی مبلمان شهری از اندیشه‌ها و هویت یک جامعه نشأت گرفته و به‌طوری‌که با هنر و خلاقیت ادغام شده و به گونه‌ای جاودان و ماندنی می‌شود که بر همه اقشار جامعه نیز تأثیرگذار شود. مکان‌یابی مبلمان شهری درحقیقت یافتن فضایی مناسب از هر نظر (کارآیی، انطباق با محیط، زیباشناسی و...) برای انواع مبلمان شهری در

1- Gibbons and oberholzer

فضاهای عمومی است. مکان‌گزینی صحیح مبلمان شهری موجب افزایش کارایی و استفاده بهینه از مبلمان در مقابل مکان‌یابی نادرست مبلمان شهری سبب کاهش کارایی و متروک افتادن آن خواهد شد. یکی از مهم‌ترین اهداف مکان‌یابی و استفاده از مبلمان شهری جگونگی و سهولت درک مردم از فرصت‌ها و موقعیت‌هایی که محیط به آنان عرضه می‌دارد، است که به آن خوانایی محیط می‌گویند (محمدنژاد و همکاران، ۴۳: ۱۳۸۷). تعیین مناسب مکان‌های نصب و استقرار باعث می‌شود تا مبلمان‌های شهری بهتر مورد استفاده قرار گرفته و موجبات آلودگی محیطی را به همراه نداشته باشد. در جانمایی بهینه مبلمان شهری می‌توان نکاتی چون نرخ تردد و ازدحام مردم، مقدار دفعات استفاده، عوامل جوی، رفتار و عادات استفاده‌کنندگان، رویت مبلمان، ابعاد و اندازه مبلمان، محدودیت فضا، امکانات نصب تجهیزات جنبی، رعایت نکات بهداشتی و... را نام برد (مسدد و هاشمی، ۷۳: ۱۳۸۹). در طراحی مبلمان شهری باید شاخص‌های فرهنگی (شرایط اجتماعی و سیاسی)، عوامل طبیعی و محیط مصنوع، عوامل عملکردی (حرکات و ابعاد انسان) در نظر گرفته شود (قنبری و پورمحمدی، ۱۳۴: ۱۳۸۳). با در نظر گرفتن این موارد می‌توان مبلمان مناسب شهری ایجاد کرد که بهترین مکان برای جذب شهروندان جویای محیطی آرام و راحت خارج از خانه باشد و از افسردگی، تنهایی و گاه خشونت جلوگیری کرد (موسوی و عبدی، ۱۳۰: ۱۳۸۱). عناصر تجهیزات خیابانی یا مبلمان شهری را نباید به صورت منفرد و مجزا طراحی کرد؛ بلکه باید به آن‌ها به‌عنوان بخشی از یک نظام هماهنگ فضای شهری نگریست، که در آن همه اجزا به طور هماهنگ مورد توجه قرار می‌گیرند و ارتباط مناسبی با ساختمان‌ها (بدنه‌ها) و بستر خیابان‌ها (کفپوش‌ها) برقرار می‌سازند (گلستانی و همکاران، ۲۵۳: ۱۳۹۴). تجهیزات موجود در یک شهر شاید اولین وسیله موردنیاز یک گردشگر باشد چراکه در بدو ورود گردشگر به یک شهر اولین چیزی که به‌وسیله آن ارتباط برقرار می‌کند، مبلمان شهری است. مدرن بودن، به روز بودن، زیبایی، تنوع و... مواردی است که بسیار در ذهن گردشگر نفوذ می‌کند و وی را در مرحله اول دوستدار شهر یا بی‌رغبت به شهر می‌گرداند (لحمیان و همکاران، ۱۰۴: ۱۳۹۲). از جمله فاکتورهایی که به منظور تقویت صنعت گردشگری در بسیاری از کشورها مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد، به‌کارگیری سیستم مبلمان شهری زیبا و مطلوب است که در تأمین نیازهای جسمی و روحی گردشگران و در نتیجه ارتقای میزان رضایتمندی گردشگران بسیار مؤثر است.

گردشگری شهری

جابه‌جایی و سفر اشخاص به محیط‌های شهری جز محیط اقامت متعارف آن‌ها به منظور جمع‌آوری اطلاعات، کسب تجربه و تأمین مجموعه خواسته‌هایی است که سفر به انگیزه آن‌ها انجام می‌پذیرد. این دامنه می‌تواند به بازدید گردشگر را از یک سایت تاریخی مانند: (مسجد کبود تبریز)، شرکت در یک نمایشگاه تجاری (مرکز دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی - تهران) یا بهره‌جویی و

لذت‌بردن از تفریح در اماکن محیط شهری (تفریح در پارک حاشیه رودخانه - اصفهان) باشد. سیمای شهرها در عصر جدید به سرعت در حال تحول است، ساختمان‌های دیدنی، تفریحات مدرن، بازسازی مجموعه‌های کهن و بافت‌های قدیمی شهری و سرانجام بهبود شرایط اقامت و به‌خصوص شهرهای بزرگ و مرکزی خود به‌عنوان یک جاذبه گردشگری برای مردمان بیش از پیش مطرح شوند. سرآمد انواع گردشگری‌ها و پرمشتری‌ترین آن‌ها گردشگری شهری است؛ به طوری که با توجه به جایگاه ویژه شهر، در بسیاری از کشورهای موفق در این صنعت، شهر پایه و اساس توسعه گردشگری است. ایجاد و توسعه فضاهای شهری مناسب، بازسازی فضاهای ظاهراً متروک و مرده به قصد زنده کردن جنبه‌های کهن جامعه از جمله آثار توسعه گردشگری شهری است. بدین منظور بسیاری از شهرها درصددند تا از ویژگی‌ها و امکانات خاص شهر خود سود برده و از مزایای جلب توریست شهری بهره‌گیرند (تقوایی و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۴).

انواع مبلمان شهری

مبلمان اطلاع‌رسانی

تابلوهای اطلاع‌رسانی، ساعت، تابلوهای نام‌گذاری معابر و میادین، تابلوهای جهت‌دهنده و راهنما، علائم ترافیکی، تابلوهای هشدار دهنده، خطوط عابران پیاده، تبلیغاتی، تلویزیون‌های شهری، تابلوهای سردرب مغازه‌ها و پلان خیابان‌ها، تابلوهای پزشکان، تابلوهای مکان‌نما (مسجد، بیمارستان و...) تابلوهای موقت.

مبلمان سرپناه

کیوسک عرضه روزنامه، کیوسک تلفن، ایستگاه راه آهن، سکوی پلیس، ایستگاه اتوبوس، ورودی مترو و قطار شهری، کیوسک کنترل بازرسی، کیوسک اسکان مسافری، کیوسک فروش بلیط، کیوسک مأموران پلیس، کیوسک اطلاع‌رسانی و راهنمایی توریست، کیوسک عرضه گل و مواد غذایی.

مبلمان تغذیه و توزیع

ترانسفورماتور، خطوط انتقال و تیرهای هوایی (برق و تلفن)، دستگاه‌های توزیع اتوماتیک، صندوق ارتباطات، آب‌خوری‌ها، آب‌پخش‌کن‌ها، روشویی و دستشویی‌ها، فواره و آب‌نما، آب‌پخش‌کن‌ها، پست‌های آتش‌نشانی، علمک‌های گاز، پست‌های تلفن، دستگاه عرضه مواد خوراکی.

مبلمان تزئینی

سبدهای تزئینات، میله‌های نصب پرچم، میله‌های نصب رژی و ریسه، طاق نصرت، پرچم، پارچه و آویز و عناصر تزئینی بادی، گلدان و گل‌جای.

مبلمان روشنایی

چراغ‌های خیابان، چراغ‌های تزئینی، عناصر نورانی (درخت، حجم و...)، نورافکن‌های میدانی و چراغ‌های پارکی و کوتاه، چراغ‌های راهنمایی و رانندگی.

مبلمان نقل و انتقال

پله برقی، پیاده رو متحرک، پل عابر پیاده، زیرگذر، پل روی جوی و پلکان.

مبلمان تخلیه و جمع‌آوری

سطل‌های زباله، مخازن تفکیک زباله، مخازن جمع‌آوری زباله، صندوق‌های پست و صندوق‌های صدقات، سطل‌های شن و ماسه.

مبلمان موانع و راه‌بند

جدول، تیرک، نرده و حفاظ، حصار و پرچین، گاردریل.

مبلمان عمومی

صندلی، یادمان‌ها، نشیمنگاه، پل‌ها، دریچه‌های فاضلاب، شبکه پای درخت، حصار و محافظ تنه درخت، درپوش‌های مختلف خیابانی، سنگ‌فرش.

اهداف طراحی مبلمان شهری

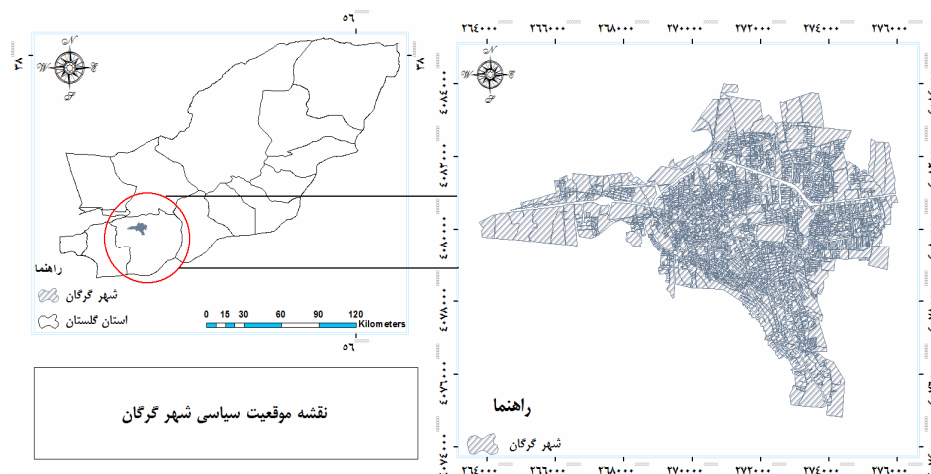
- ارتقای کیفیت خدمات عمومی شهری و ایجاد سرزندگی در شهروندان.
- ایجاد میل و انگیزه در شهروندان در جهت بهسازی محیط شهری.
- زیباسازی و هویت‌بخشی به فضاهای مختلف شهری.
- روحیه‌بخشی مضاعف به فضای شهری.
- بالابردن سطح سواد بصری و سطح آگاهی هنری مخاطب.
- رعایت اصل پیاده گسترده.
- ایجاد یکپارچگی در سطح شهر در عین تنوع فرم.
- ایجاد محیطی خلاق و پرورنده برای شهروندان.
- ارتقاء مداوم کیفیت محیط، سیما و منظر شهر.
- ایجاد جذابیت بصری در سطح شهر.
- کمک به ایجاد تنوع در فضای بصری شهر.
- کمک به خوانایی فضاهای شهری.

روش تحقیق

پژوهش حاضر بر مبنای هدف مطالعه، تحقیقی کاربردی است و از لحاظ روش انجام تحقیق، توصیفی - تحلیلی است. چارچوب نظری با استفاده از روش کتابخانه‌ای و مرور ادبیات مربوطه انجام شده است. اطلاعات و داده‌های اولیه جهت انجام تحلیل‌ها به روش میدانی با بهره‌گیری از ابزار پرسشنامه محقق ساخته جمع‌آوری گردیده است. شهر گرگان به‌عنوان مرکز استان گلستان، قلمرو مکانی این تحقیق را تشکیل می‌دهد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه شهروندان شهر گرگان است. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۸۴ نفر بر آورد گردیده و نمونه‌گیری به روش تصادفی ساده انجام شده است. طبقه‌بندی و ارزش‌دهی شاخص‌ها با استفاده از طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت صورت گرفته است. در بررسی روایی پرسش‌نامه از روایی صوری و نظرات کارشناسان و برای بررسی پایایی ابزار تحقیق نیز از روش انجام پیش‌آزمون و ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه برابر با ۰/۸۵ محاسبه شد که نشان‌دهنده پایایی مناسب و قابل قبول ابزار پرسشنامه است. داده‌های گردآوری شده از طریق پرسشنامه با استفاده از روش‌های تحلیل آماری چون آزمون T تک نمونه‌ای و کای اسکور در محیط نرم‌افزار SPSS مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت.

محدوده مورد مطالعه

شهر گرگان مرکز استان در بخش جنوبی استان گلستان در دشت وسیع و حاصل‌خیز واقع شده است. این شهر از شمال به شهرستان آق‌قلا، از جنوب به ارتفاعات شاخه شرق رشته کوه البرز، از شرق به شهر جلین و از غرب به شهرستان کردکوی محدود می‌شود. بخش جنوبی شهر را رشته کوه البرز دربر گرفته و در سایر جهات شهر با باغات و زمین‌های کشاورزی حاصل‌خیز محصور شده است. آب‌وهوای شهر به دلیل موقعیت جغرافیایی و ارتفاع زمین متنوع بوده به‌طوری‌که بخش جنوبی شهر از اقلیم کوهستانی و نواحی شمالی از اقلیم نیمه مرطوب برخوردار هستند. زبان اصلی مردم گویش استرآبادی و جمعیت آن متنوع و ترکیبی از قومیت‌های محلی، فارس، ترکمن، بلوچ، سیستانی، کاشمیری، شاه‌رودی، قزاق و... است. در سال ۱۳۹۴ جمعیت شهر گرگان ۳۶۵۱۲۳ نفر بوده است که از این تعداد ۱۸۱۰۶۷ نفر زن و ۱۸۴۰۵۶ مرد بوده‌اند.

شکل شماره ۱. موقعیت محدوده مورد مطالعه

یافته‌های تحقیق

جدول شماره ۱. ویژگی‌های دموگرافیک افراد پاسخ دهنده

سن	جنسیت
۲۰-۳۰ / ۳۶/۴	مرد ۵۶/۴٪
۳۱-۴۰ / ۳۷/۷	
۴۱-۵۰ / ۱۸/۵	
۵۲+ / ۷/۴	زن ۴۳/۶٪
فوق لیسانس به بالا ۱۴/۱٪	مجرد ۵۲٪
لیسانس ۳۵/۱٪	
فوق دیپلم ۲۲/۴٪	
دیپلم ۱۶/۲٪	متاهل ۴۸٪
زیر دیپلم ۱۲/۳٪	

نتایج تحقیق نشان می‌دهد ۷۹/۵ درصد پاسخگویان تأثیر مبلمان شهری در زیباسازی و هویت‌بخشی فضاهای شهری، ۷۳/۲ درصد پاسخگویان تأثیر مبلمان شهری در سلامت جسمانی و روانی شهروندان و ۶۸/۸ درصد پاسخگویان تأثیر مبلمان شهری در کیفیت‌بخشی فضاهای شهری را در حد زیاد تا خیلی زیاد دانسته‌اند؛ همچنین ۷۰/۵ درصد پاسخگویان نقش مبلمان شهری در

جذب گردشگر، ۶۸/۴ درصد پاسخگویان نقش مبلمان شهری در توسعه گردشگری شهری را در حد زیاد تا خیلی زیاد بیان نموده‌اند.

فرضیه ۱. مبلمان شهری در زیباسازی و هویت‌بخشی فضاهای شهری تأثیر دارد.

با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده ($\text{Sig} < 0/05$) فرض صفر (H_0) رد می‌شود، یعنی با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت مبلمان شهری به میزان بسیار زیادی در زیباسازی و هویت‌بخشی فضاهای شهری تأثیر معنی‌داری داشته است. که این مسئله منجر به این مقوله گردیده که از لحاظ کیفی این زیباسازی موفقیت چشم‌گیری به دست آورده است به عبارت کلی فرضیه (H_1) مورد تأیید قرار می‌گیرد.

جدول شماره ۲. نتایج آزمون T یک نمونه‌ای تحلیل تأثیر مبلمان شهری در زیباسازی و هویت‌بخشی فضاهای شهری

متغیرها	میانگین	انحراف از معیار	مقدار t	سطح معنی‌داری
زیباسازی و هویت‌بخشی فضاهای شهری شهروندان مبلمان شهری	۳/۶	۰/۸۰	۳۱	۰/۰۰۰
مستقل				
وابسته				

فرضیه ۲. مبلمان شهری بر سلامت جسمانی و روانی شهروندان تأثیر دارد.

با توجه به سطح معنی‌داری به دست آمده ($\text{Sig} < 0/05$) فرض صفر (H_0) رد می‌شود، یعنی با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان گفت مبلمان شهری به میزان بسیار زیادی در ارتقای کیفی سلامت جسمانی و روانی شهروندان تأثیر معنی‌داری داشته است. به عبارت دیگر فرضیه (H_1) مورد تأیید قرار می‌گیرد.

جدول شماره ۳. نتایج آزمون T یک نمونه‌ای تحلیل تأثیر مبلمان شهری بر سلامت جسمانی و روانی شهروندان

متغیرها	میانگین	انحراف از معیار	مقدار t	سطح معنی‌داری
سلامت جسمانی و روانی شهروندان مبلمان شهری	۴	۰/۸۳	۲۷	۰/۰۰۰
مستقل				
وابسته				

فرضیه ۳. مبلمان شهری بر کیفیت‌بخشی فضاهای شهری تأثیر دارد.

باتوجه به سطح معنی داری به دست آمده ($\text{Sig} < 0/05$) فرض صفر (H_0) رد می شود، یعنی با اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت مبلمان شهری به میزان بسیار زیادی در کیفیت بخشی فضاهای شهری تأثیر معنی داری داشته است. به عبارت دیگر فرضیه (H_1) مورد تأیید قرار می گیرد.

جدول شماره ۴. نتایج آزمون T یک نمونه ای تحلیل تأثیر مبلمان شهری بر کیفیت بخشی فضاهای شهری

متغیرها	میانگین	انحراف از معیار	مقدار t	سطح معنی داری
کیفیت بخشی فضاهای شهری	۳/۹	۰/۷۷	۲۴	۰/۰۰۰
مستقل				
وابسته				
مبلمان شهری				

فرضیه ۴. بین توسعه مبلمان شهری و جذب گردشگر رابطه معنی داری وجود دارد. تحلیل آماری کای اسکوئر در ارتباط با توسعه مبلمان شهری و جذب گردشگر با مقدار آزمون ۲۵/۵ و درجه آزادی ۴، سطح معنی داری ۰/۰۰۰ به دست آمده که می توان استنباط کرد که بین توسعه مبلمان شهری و جذب گردشگر در سطح ۹۹ درصد رابطه معنی داری مشاهده می گردد.

جدول شماره ۵. رابطه بین توسعه مبلمان شهری و جذب گردشگر با استفاده از آزمون کای اسکوئر

ارتباط بین توسعه مبلمان شهری و جذب گردشگر	آماره chi-square	درجه آزادی	سطح معنی داری
	۲۵/۵	۴	۰/۰۰۰

فرضیه ۵. بین مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری رابطه معنی داری وجود دارد. تحلیل آماری کای اسکوئر در ارتباط با مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری با مقدار آزمون ۳۰ و درجه آزادی ۳، سطح معنی داری ۰/۰۰۰ به دست آمده که می توان استنباط کرد که بین مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری در سطح ۹۹ درصد رابطه معنی داری مشاهده می گردد.

جدول شماره ۶. رابطه بین مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری با استفاده از آزمون کای اسکوئر

ارتباط بین مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری	آماره chi-square	درجه آزادی	سطح معنی داری
	۳۰	۳	۰/۰۰۰

نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش که حاصل مشاهدات و مطالعات میدانی با استفاده از پرسش‌نامه و مصاحبه با مردم شهر گرگان است، نشان می‌دهد که ۷۹/۵ درصد پاسخگویان تأثیر مبلمان شهری در زیباسازی و هویت‌بخشی فضاهای شهری، ۷۳/۲ درصد پاسخگویان تأثیر مبلمان شهری در سلامت جسمانی و روانی شهروندان و ۶۸/۸ درصد پاسخگویان تأثیر مبلمان شهری در کیفیت‌بخشی فضاهای شهری را در حد زیاد تا خیلی زیاد دانسته‌اند؛ همچنین ۷۰/۵ درصد پاسخگویان نقش مبلمان شهری در جذب گردشگر و ۶۸/۴ درصد پاسخگویان نقش مبلمان شهری در توسعه گردشگری شهری را در حد زیاد تا خیلی زیاد بیان نموده‌اند. فرضیه تأثیر مبلمان شهری در زیباسازی و هویت‌بخشی فضاهای شهری که در این تحقیق مورد آزمون قرار گرفت و همانند تحقیقات پیشین (اسلامی رادو قاسمی ۱۳۹۰، محمدی و تقی‌پور ۱۳۹۴، ملک ۱۳۸۵) به اثبات رسید و این بدین معناست که توسعه و مکان‌یابی مناسب مبلمان شهری، زیباسازی و هویت‌بخشی فضاهای شهری را به دنبال دارد.

در بررسی تأثیر مبلمان شهری بر سلامت جسمانی و روانی شهروندان، نتایج به‌دست‌آمده از این تحقیق بیانگر وجود رابطه معنادار بین دو متغیر است و این بدین معناست که افزایش کمی مبلمان و ارتقای کیفیت آن با افزایش سلامت جسمانی و روانی شهروندان همراه خواهد بود. همسویی نتایج این تحقیق نیز با پژوهش‌های پیشین (رحمانی فیروز جاه و سهرابی ۱۳۹۴، شمس و مرادی ۱۳۹۳) آشکار است. فرضیه تأثیر مبلمان شهری بر کیفیت‌بخشی فضاهای شهری مورد آزمون قرار گرفت و همان گونه که در تحقیقات پیشین (پاکزاد آزاد خانی و طهماسبی گیا ۱۳۹۵، ملک ۱۳۸۵، روحبخش قصابی ۱۳۸۵) اثبات شده بود در این پژوهش نیز این فرضیه با اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار گرفت و این مسئله بیانگر آن است که ارتقای کیفی فضاهای شهری به توجه ویژه و جدی مدیران شهری به توسعه کمی و کیفی و طراحی مناسب مبلمان شهری بستگی دارد. در بررسی رابطه بین توسعه مبلمان شهری و جذب گردشگر نتایج به‌دست‌آمده از این تحقیق بیانگر وجود رابطه معنادار بین دو متغیر است. یعنی با توسعه و گسترش مبلمان شهری، جذب گردشگر در شهر افزایش می‌یابد و این همسو با نتایج تحقیقات پیشین (محمدی و تقی‌پور ۱۳۹۴، لحمیان و همکاران ۱۳۹۲، قاسمی خوارزمی ۱۳۸۹) بود. در بررسی رابطه بین توسعه مبلمان شهری و توسعه گردشگری شهری، نتایج به‌دست‌آمده از این تحقیق بیانگر وجود رابطه معنادار بین دو متغیر است. به این معنا که توسعه و گسترش مبلمان شهری با توسعه گردشگری شهری رابطه غیرقابل انکاری دارد. همسویی نتایج این تحقیق نیز با پژوهش‌های پیشین (جهان بخش جاوید و ضیابخش ۱۳۹۳، لحمیان و همکاران ۱۳۹۲، قاسمی خوارزمی ۱۳۸۹) روشن است.

پیشنهادات کاربردی

- طراحی و استقرار مبلمان شهری متناسب با شرایط اقلیمی و فرهنگ بواست.
- افزایش تعداد انواع مبلمان و بهبود کیفیت مبلمان موجود.
- افزایش تنوع در عناصر مبلمان شهری با توجه به رشد شهر و افزایش نیازهای شهروندان.
- مکان‌گزینی صحیح مبلمان مطابق با معیارهای زیبایی شناسانه و ضوابط اصول شهرسازی با هدف کمک به خوانایی بیشتر فضای شهر.
- پیشنهاد می‌گردد در طراحی و استقرار مبلمان به نیازهای فیزیکی و روانی شهروندان بویژه کودکان، معلولین، سالمندان و... توجه شود.
- اجرای طرح‌های پژوهشی در زمینه مبلمان شهری.

پیشنهادات خصوصی

- مکان‌یابی انواع مبلمان در نقاط با دسترسی آسان و رعایت فواصل مناسب در استقرار مبلمان در محدوده مورد مطالعه.
- جانمایی مناسب عناصر مبلمان شهری متناسب با جمعیت و بافت شهری منطقه مورد مطالعه.
- به منظور آگاه‌سازی شهروندان و نهادینه کردن فرهنگ استفاده بهتر از مبلمان شهری استفاده از ابزاری متنوع اطلاع‌رسانی در منطقه پیشنهاد می‌گردد.
- بازنگری در نحوه مکان‌یابی انواع مبلمان با هدف توزیع متعادل و مناسب مبلمان در سطح شهر (با توجه به ویژگی‌ها و ظرفیت‌های مناطق مختلف شهر) با توجه به ویژگی منطقه مورد مطالعه.
- پیشنهاد می‌گردد در مکان‌یابی مبلمان شهری با هدف افزایش کارایی و استفاده بهینه از مبلمان توسط شهروندان از سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) در منطقه مورد مطالعه استفاده شود.

منابع

- اسلامی راد، قربان و قاسمی، یاسر (۱۳۹۰)، «نقش و اهمیت مبلمان شهری در ساماندهی و زیباسازی فضاهای گردشگری شهری، مجموعه مقالات همایش گردشگری و توسعه پایدار، ۲۲ و ۲۳ تیرماه، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان.
- بهمنی کارزونی، سارا، جلالی، آزاده (۱۳۹۲)، تأثیر نشانه‌ها و المان‌های شهری بر خوانایی شهرها، همایش ملی عناصر زیبا سازی شهری، شیراز.
- توسلی، محمود (۱۳۷۶)، طراحی شهری در بخش مرکزی تهران، چاپ اول، تهران: انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- تیموریان، کتابون و زیویاره، پروانه (۱۳۹۲)، «بررسی و مطالعه رضایتمندی از استانداردهای مبلمان شهری، مورد مطالعه ناحیه ۲ منطقه ۲ شهر تهران»، فصل‌نامه جغرافیا، سال یازدهم، شماره ۳۷، صص ۲۸۹-۳۰۴.
- حکمت نیا، حسن، طاوسی، علی، احمدیان مرج، عباس و رضایی (۱۳۹۱)، «سطح‌بندی توسعه‌یافتگی محلات شهری با تأکید بر رضایتمندی استاندارد مبلمان شهری، مطالعه موردی: محلات شهر ابر کوه»، پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری، دوره ۲، شماره ۴، صص ۵۰۱-۵۰۹.
- رحمانی فیروزجاه، علی و سهرابی، سعیدیه (۱۳۹۴)، «بررسی جامعه‌شناختی رابطه بین مبلمان شهری و کیفیت زندگی»، فصل‌نامه مطالعات جامعه‌شناختی، سال پنجم، شماره شانزدهم، صص ۱۷۹-۲۰۰.
- زال نژاد، کاوه (۱۳۹۰)، «برنامه‌ریزی به منظور ساماندهی مبلمان شهری»، فصلنامه نماد گلستان، صص ۲۲-۲۸.
- زنگی آباد، علی و نوری، محمد (۱۳۹۴)، «تحلیل وارزیابی تطبیقی وضعیت مبلمان شهری در پارک‌های درون شهری کلان شهرها از دیدگاه شهروندان، مطالعه موردی: کلان شهر اصفهان»، فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، سال ۲۶، پیاپی ۵۷، شماره ۱، صص ۸۵-۱۰۴.
- زنگی آبادی، علی و تبریزی، نازنین (۱۳۸۶)، «تحلیل فضایی مبلمان شهری محدوده گردشگری بخش مرکزی شهر اصفهان»، مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان، شماره ۱، دوره ۲۲، صص ۴۵-۶۶.
- زنگی آبادی، علی و تبریزی، نازنین (۱۳۸۳)، طراحی و برنامه‌ریزی مبلمان شهری، انتشارات شریعه توس.
- زیاری، کرامت اله، مهدی، علی و مهدیان بهنمیری، معصومه (۱۳۹۲)، «بررسی و تحلیلی بر مبلمان شهری از دریچه رضایت شهروندی و عملکرد مدیریت شهری (مورد پژوهش: شهر مهاباد)»، فصلنامه جغرافیایی چشم‌انداز، سال پنجم، شماره ۱۸، صص ۷-۲۸.
- سلطانی، علی و نامداریان، احمدعلی (۱۳۹۰)، «تحلیل نقش فضاهای شهری در دستیابی به توسعه پایدار شهرها، تبیین پارادیم ارتباط»، فصلنامه باغ نظر، سال هشتم، شماره ۱۸، صص ۳-۱۲.
- شاه حسینی، پروانه و عاشور مراد، مریم (۱۳۹۴)، «تحلیلی بر وضعیت مبلمان شهری منطقه ۱۵ شهرداری تهران»، فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی شهری، سال سوم، شماره یازدهم، صص ۱۱-۲۳.

- شماعی، علی و پوراحمد، احمد (۱۳۸۴)، بهسازی و نوسازی شهری از دیدگاه علم جغرافیا، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول.
- شمس، مجید و مرادی، خدیجه (۱۳۹۳)، «مبلمان شهری و تأثیر آن بر سلامت روانی، نمونه مورد مطالعه شهر ملایر»، فصلنامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، شماره اول، صص ۸۷-۱۰۲.
- غلام پور، اشکان (۱۳۷۹)، «معیارهای ارزیابی و انتخاب مبلمان شهری»، ماهنامه شهرداری‌ها، سال دوم، شماره ۱۸، صص ۵۵-۵۸.
- قنبری، ابوالفضل و پورمحمدی، محمدرضا (۱۳۸۳)، «ضوابط و استانداردها در طراحی، ساخت، مکان‌یابی و نصب مبلمان شهری»، فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی، شماره ۱۷، صص ۱۳۱-۱۵۴.
- لحمیان، رضا، عبوری، مهدی و براری، معصومه (۱۳۹۲)، «نقش مبلمان شهری در توسعه گردشگری، مطالعه موردی: شهر ساری»، مجله آمایش جغرافیایی فضا، سال سوم، شماره دهم، صص ۱۰۱-۱۲۰.
- لینچ، کوین (۱۳۷۴)، سیمای شهر، ترجمه منوچهر مزینی، انتشارات دانشگاه تهران.
- کلانتری، حسین و انصافیان، پیام (۱۳۹۰)، مبلمان شهری، چاپ اول، تهران: سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور.
- گلستانی، نفیسه، روشن، محبوبه و شیبانی، مهدی (۱۳۹۴)، «سنخیت‌شناسی همسویی معنادر روش‌های ارزیابی قرارگاه‌های رفتاری و بازطراحی مبلمان و فضاهای شهری»، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۳۸، صص ۲۴۱-۲۷۲.
- محمدی، ندا و تقی‌پور، ملیحه (۱۳۹۴)، «نقش مبلمان شهری در سرزندگی پیاده راه‌های بافت تاریخی، نمونه موردی: خیابان حافظیه و شهرداری»، دو فصلنامه پژوهش‌های منظر شهری، سال دوم، شماره ۴، صص ۵۹-۶۸.
- محمدنژاد، مریم، بهزادفر، مصطفی و شاهی، جواد (۱۳۸۷)، «مکان‌یابی مبلمان شهری با استفاده از GIS»، مجله شهرنگار، سال نهم، شماره ۵۰، صص ۴۰-۴۹.
- مرتضایی، سید رضا (۱۳۸۲)، رهیافت‌هایی در طراحی مبلمان شهری، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور، چاپ دوم.
- مسدد، سیدهاشم و هاشمی، مهران (۱۳۸۹)، «مروری بر معیارهای طراحی و ساخت مبلمان شهری»، مجله منظر، دوره ۲، شماره هفتم، صص ۷۲-۷۳.
- مشیری، سیدرحیم، رحمانی، بیژن و اسلامی راد، قربان (۱۳۹۳)، «مقایسه تطبیقی منظر بافت‌های شهر بر اساس شاخص‌های مبلمان شهری، مطالعه موردی: شهر بهشهر»، فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری چشم‌انداز زاگرس، سال ششم، شماره ۱۹، صص ۸۱-۹۸.
- موسوی، سیروس و عبدی، زهرا (۱۳۸۱)، «تندیس‌ها عنصر حیات بخش فضاهای شهری»، ماهنامه شهرداری‌ها، شماره ۴۰، صص ۱۳۰-۱۳۴.
- نقی‌زاده، محمد (۱۳۸۶)، ادراک زیبایی و هویت شهر در پرتو تفکر اسلامی، اصفهان، انتشارات، سازمان فرهنگی و تفریحی شهرداری اصفهان.

- Bulut, Yahya and Atabeyoglu. (2007). Fountains as urban furniture in historical urban structure and usage culture: Erzurum city case, Building and Environment, Volume 42, Issue 6, Pages 2432-2438.
- Xun ,Z and Wei(2011). Analysis on Urban Vitality Elements and Model Construction, pp 552 – 557.
- Jiménezpamsfus, M and Puyuelo Cazorla , M. Merino Sanjuán,p. (2014). Urban furniture for Smartcity Journal of IEEE, pp 765-803.
- Gibbons, Johonna And oberholzer, Bernardo (1991). urban street scape, Cambridge USA: BSP professional Books.

Archive of SID